

19

M O T S E I R

28. desember 1943.

Dagstøtt skytes det skarpt på oss,
men vi skyter ikke igjen.
Alt hva vi har og alt vi tør
er å falle og dø som menn.

Lite jeg vet å feste for
i denne ydmykelsens tid,
en hilsen til dem som på havet
kjemper var strid.

Alt hva de kan og alt de tør
er å falle og dø som menn,
og faller de ikke, så vil de ut,
så vil de straks ut igjen.

Ett jeg vet å feste for
i denne blodaryppende tid,
der kommer dødsbud fra havet,
manende hit."

Nils Collet Vogt.

J u l e n i e t e r e n .

Det var høytid over sendingen fra London julaften. Klokkene kimte, barn og voksne sang julens salmer, og etter "Gud signe vår konge god" kom

Fans Majestet Kongen foran mikrofonen:

"Kjære landsmenn! Nå da julen igjen er kommet, vil jeg sende dere alle en hilsen. Jeg vil takke for den utrettelige kamp dere har stridd og for den usvikelige tro på seieren i den rettferdige kamp vi fører. Jeg vet ikke om dere vet hva dere har utrettet under krigen, men tenkende menn over hele verden høyakt dere for den innsats dere har gjort for Norges sak." Han brakte videre en sterk hyldest til sjøfolkene som tross alt har båret de tyngste byrder i denne krigen. De har gjort en utrettelig innsats på alle hav hvor de ved dag og natt har møtt de farer som lurar på dem. Kongen sluttet med ordene: "Jeg ønsker dere alle en god jul og et godt nyttår. Gud bevare fedrelandet!"

Det norske programmet fortsatte julaften med opplesing av teatersjef Halfdan Christensen, som leste "Vi ere en nation vi med" og "Den norske sjømann". Fru Sigrød Undseth talte om julen og Jesus fødsel i en hård tid, en tale preget av frøns følsomhet og kunnskaper.

Kong Georg VI talte i BBC julaften og sa bl.a.: "Det gleder meg å sende denne julehilsen til hele den store folkefamilie som Det britiske Verdensrike utgjør. Jeg vet at dere også ønsker at jeg skal hilse våre tapre allierte, alle som lever i utlendighet eller under okkupasjon og som ser med lengsel fram mot seiren. Overalt der plikten har kalt, har vi gjennet nye venner, og tidligere vennskapsbånd er blitt styrket. Ut av nød og sorg vil det stige et nytt håp, ut av krigen vil det stige et nytt brorskap."

I sendingen på norsk kl. 12,50 talte skipsreder Hysing-Olsen. Han sa bl.a. at det nå er tilsluttet Nortraship over 500 skip. I dette tallet, er ikke medregnet skip under bygning og de 10 Liberty-skip som er overtatt. Tapet av skip er i år redusert til 1/3 av tapene i 1942, og likeens er tapene av sjøfolk redusert. Vi har med hell tatt del i operasjonene i Middelhavet og håper å få delta i den nye aksjon som snart vil komme i Nord- eller Vest-Europa. Han uttalte videre at pensjonering for alle sjøfolk er under arbeid. Den vil også komme med familiene til de sjøfolkene som har satt livet til under krigen og sjøfolk som er blitt indalider. Til slutt sendte han alle vare sjøfolk, hjemmefronten og norske i Sverige ønsket om en god jul og et godt nyttår. Han håpet at vi alle vil møtes i året som kommer. Vi samles alle i ønsket om Gud bevare Kongen og fedrelandet.

1. juledag var programmet viet kirken, skolen og hjemmet. Statsråd Hjeltnveit talte som regjeringens representant denne julen. Han sa bl.a.:

"Julen er kommet med solhverv for hjerterne bange", sang vi i gamle dager, i en tid som synes oas så uendelig fjern. Nesten 4 lange år er gått, og lite lysning har det vært i disse årene. Men ett har holdt oss oppe: håpet, vissheten om at urett nå vike for rett. Mange ganger har vi tenkt: Det må da være grenser for hva vi kan tåle og holde ut. Nå kan det ikke gå lenger. Men det er forunderlig og vidunderlig å se hvor elastiske vi er. Vi har holdt lidelser og prøvelser større enn noen kunne ane. Hvis noen i 1940 hadde sagt til oss da vi kom hit i 1940 at vi skulle være borte fra Norge i 4 år, da ville vi sagt at det kom vi aldri til å holde ut. Likevel har vare byrder vært for intet å regne mot det dere har måttet tåle av savn og ulykke, terror og vold. Vi kan bare bøye oss i takk.

Særlig i julen vil savnene merkes. Tusener har sine ute i kamp og arbeid for Norges sak. De kan ikke fortelle hverandre tankene sine i brev, men i julens stille timer vil varme og kjærlige tanker strømme og bringe dem sammen. Tankene som nå krysses, gir plass for gode minner, men det som først og fremst besjeler oss, er ønsket om at året vi går inn i, skal være det siste krigsår. Mye tyder på at dette ønsket skal oppfylles. Og vi ønsker kraft til å holde ut.

Julen er solhvervs tid. Etter julen blir dagene lengre. Vi går mot våren. Bra eldgamle tider har nordmennene feiret i kvintorsfesten da lyset kom. Selv om vi vet at den hardeste og kaldeste del av vinteren kommer etter julen, puster vi lettere. Vi vet at det går den rette veien. Det som står igjen, er bare en overgang. Også i vår kamp har vi passert vintersolhverv. Det har vært en kald vinter siden 1940. Lenge var det bare skende mørke og kulde, utgang og tilbakegang, terror og vold og liten krigslykke. Men håpet og troen levde, selv om vi ofte har måttet revidere vår oppfatning av hvor lenge det skulle være. De fleste av oss tenkte vi skulle være jemme denne julen. Nå håper vi på den neste. Men denne gangen er håpet dastere og vissheten større. Selv tyskerne kan ikke skjule hvilken vei det går. Vest for Kiew står russerne ved et punkt midtveis mellom Stalingrad og Berlin. Engelskmennene har jaget tyskerne fra Egypt ut av Afrika, erobret de italienske syene og er kommet langt opp i Italia. De allierte er totalt overlegne i luften, og ubåtjæren er minsket betydelig. På alle områder er situasjonen gunstig for de allierte. Kanskje før noen aner kommer et tysk sammenbrudd som i 1918. Det er klart til det endelige oppgjør. Selv om skuffelser har lært oss ikke å ta noe på forskudd, kan vi si at vi også feirer julem som solhvervsfest for Norges sak. Kanskje kommer også her den mørkeste tiden etter vintersolhverv. Det må vi frykte, selv om vi håper at det ikke blir slik. Men sikkerheten på seiren gir oss større styrke til å bære det som står igjen. Vi håper at vi må ha evnen til å bære det, i fulltesskap, slik dere har gjort hittil. Det er et gammelt godt ord som sier: Bær hverandres byrder.

Krigen har sveiset det norske folket sammen til en stor familie. Det er vel forklaringen til at dere har kunnet holde seg godt ut. Vi håper - og jeg tror med rette - at vi har rettet oss etter deres lærdom. Og når vi kommer hjem, håper vi også å bli oppvokst som søstre og brødre. Vi har lært at samholdet betyr mer enn splittelsen. Det vi er enige om er langt mer betydningsfullt enn det som skiller oss. Vi har vist at når selve livsgrunnet trues, er vi enige. Det er en verdifull erkjennelse. Krigen har vært en smeltedigel som har skilt slagget ut fra det ledige metall.

Enigheten er ikke bare nødvendig mens krigen varer. Den er like verdifull under oppbyggingen som vi ser fram til med utålmodig lengsel. Den vil stille de største krav til fast enighet og samhold. I den faste tro at vi feirer julen i Norge neste år, samles vi ønsket: Gledelig jul!"

En av Kirkeneslærerene uttalte:

"Nasistenes angrep mot barna viste oss om oppdragergjerningen var noe mer enn et levebrød. Det var den ånd som vi var satt til å fremme og som vårt land bygget sin fremtid på, som ble satt på en prøve. Dette følte vi, og derfor måtte vi handle slik vi gjorde. Vi hadde i skolen prøvd å få inn vennskap og forståelse mellom lærer og elev, og det var et gledelig tegn når nasistene ble møtt av den samme motstand hos elevene. Vi håper i all beskjedenhet at vi har gjort en innsats for sannhet og samvittighetsfrihet, og på vegne av alle lærere som ikke frøtt kan uttale det de tenker og føler, vil jeg derfor rette en varm takk til lærerne og elevene.

Nyhetene torsdag-søndag.

Den sovjetrussiske offensiven sør for Nevel, som til å begynne med var rettet mot Polotsk, er nå dreiet av sørøst mot byen Vitebsk, som er av stor strategisk betydning. Lørdag kveld ble det meldt om større terrengvinning i dette området. 200 tettbebodde strøk ble erobret. De russiske troppene i nord og en annen kolonne som rykker fram langs Dvina, står nå henholdsvis 15 og 25 km. fra Vitebsk. Vest for Vitebsk er hovedveien til Polotsk blitt avskåret, og de viktige tyske forsyningslinjene er dermed kommet innen rekkevidde av de russiske batterier. I de siste dagene har tyskerne mistet 2.000 mann i Vitebskavsnittet. Max Werner uttaler at tyskerne på nordfronten nå står i samme stilling som de tidligere stod i sør. De må enten trekke seg fullstendig tilbake eller de må forsøke å holde stillingene sine og risikere å bli avskåret og lide et fullstendig nederlag. General Tason mener at dersom russerne fortsetter framgangen, må tyskerne rømme Estland og nordre Latvia, noe som vil være ytterst farlig for deres fronter i Finland og Norge. I sør har tyskerne ved Slobin gjort nye motangrep som alle ble slått tilbake. Torsdag meldtes det også om tyske motangrep ved Korosten og Kirovograd. Med hensyn til kampene ved Sjitomir, bevarer russerne taushet, men tyskerne melder om utvidede angrep.

Fra Italia meldes det om harde kamper i Ortona ved Adriaterhavskysten. Tyskerne har lagt ut miner og sprengt deler av havnen i luften. De kjemper forbitret, men de kanadiske troppene rydder gradvis gate for gate. Nord for veien Ortona-Orsogna har 8. arme vænnet nytt terreng. Bl.a. er landsbyen Ventzona erobret. Avdelinger av 5. arme har erobret en viktig høyde og kjemper framleis om en annen. Allierte bombefly har rettet angrep mot jernbanemål i Bolzano og Pisa.

I Jugoslavia fortsetter Titos friskarer kampene og har kastet fienden på flukt flere steder på grensen mellom Bosnia og Kroatia. Tyske sambandslinjer er blitt ødelagt. Den jugoslaviske nasjonalkomite har kringkastet en kunngjøring der det heter at den jugoslaviske regjering i Kairo er fratatt alle rettigheter som lovnessig regjering. De forpliktelser den måtte inngå i fremtiden, vil ikke bli anerkjent. Kong Peter er forbudt å vende tilbake før hele Jugoslavia er beiridd og monarkiet drøftet.

I løpet av 48 timer som begynte mandag midt på dagen, ble det kastet ned mer enn 4.000 tonn bomber over Tyskland. Over 4.000 fly var med, og mindre enn 3 %, nøyaktig 105, flygikk tapt i dette tidsrom. Onsdag angrep amerikanske fly mål i n.v. Tyskland. 28 tyske fly ble skutt ned mot 21 amerikanske bombere og 4 jagere. Natt til torsdag rettet britiske bombefly angrep mot mål i Vest-Tyskland og Nord-Frankrike. Miner ble lagt i fiendtlig farvann. Ingen fly gikk tapt. Natt til julaften var allierte fly igjen over Berlin, der det ble sluppet ned over 1.000 tonn bomber. Det brente ennå da britiske fly var over byen lørdag. Under dagsangrep fredag rettet over 1.400 amerikanske fly angrep mot mål i Frankrike. Alle bombeflyene vendte tilbake, men 4 jagere gikk tapt. En del tyske fly har vært over Tyskland i forrige uke, men det ble gjort liten skade.

Flybilder som viser den enorme skaden som er anrettet i Berlin under de 6 angrepene siden 18. november (det siste angrepet unntatt), foreligger nå i London. Blant de fabrikkene som er skadet, noterte vi Siemens elektriske fabrikker, AEG, Bayersche Motorwerke og Heinckelflyfabrikkene. Ellers merkete vi oss Potsdam jernbanestasjon blant de mål som hadde fått særlig stor skade. I alt er det nå blitt kastet 200.000 tonn bomber over Tyskland, 100.000 i løpet av 3 år, og resten i de siste 7 månedene.

I Det ijerne Østen har kineserne erobret Kungnan nord for sjøen Tung-Ting og jaget japanerne på flukt mot Schasi ved Jangstefloden. Allierte fly har utført nye angrep mot New Britain. 30 japanske fly ble skutt ned mot 4 allierte.

President Roosevelt har i kringkastingen at general Eisenhower er utnevnt til øverstkommanderende for invasjonarmeen som skal befri Europa. Montgomery vil lede de britiske armeene. General Wilson er utnevnt til øverstkommanderende i Middelhavsområdet, og general Alexander overtar kommandoen i Italia. Utnevnelsene blir slått stort opp i den fri presse verden over. Fra Moskva meldes at der er stor tilfredsighet i Russland. "Sunday Times" kommenterer begivenheten og sier bl.a. at med utnevnelsen av general Eisenhower innledes historiens største krigsoperasjoner. Flere aviser mener at de allierte ikke vil vente til den russiske sommeroffensiven, men at innsjonesen vil falle sammen med vinterrettoget. De peker øimidle tid også på vanskelighetene og sier at der står fryktelige slag igjen før nasismen endelig er kvekket. I sin kunngjøring sa Roosevelt videre at den amerikanske hær nå består av over 10 mill. mann. 3.800.000 er allerede sendt over havet, og i juli vil dette tall være øket til 5 mill.

Lørdag ble det underskrevet en overenskomst i Damaskus mellom Syria og Libanon på den ene siden og general Catroux på vegne av den franske nasjonalkommite på den annen. Avtalen, som trer i kraft 1. januar, går ut på at en rekke institusjoner som hittil har vært underlagt franskmennene nå skal komme direkte under Syria og Libanon.

Den tsjekkiske president Benes uttalte i Moskva torsdag: "Bandet mellom Russland og Tsjekkoslovakia er blitt forsterket ved den avtalen som nylig er inngått her. Den har sin rot i et tradisjonelt vennskap og i felles slaviske følelser. Jeg har alltid talt for en union av slaviske nasjoner mot Tyskland. Tsjekkoslovakia, Russland og Polen har nå innledet deene union. Vi ønsker samarbeid med et sterkt og fritt Polen for å hindre gjentakelser av den tyske erobringspolitik mot øst."

En kjent fransk general er kommet til Algerie. Han flyktet fra fengsel i Frankrike. Han ble dømt for organisering av vepnet motstand da tyskerne besatte hele Frankrike. I og med hans ankomst til Algerie er nok en av de dyktigste og mest fremtredende franske generaler kommet med i arbeidet for Frankrikes sak.

Churchills helbredstilstand forbedres stadig, og han er nå utenfor all fare. - 1½ mill. jernbanearbeidere i USA har truet med å gå til streik p.g.a. lønsspørsmålet.

Ifølge Stockholm er Terboven iankalt til Hitler. Han skal gjøre rede for aksjonen mot studentene. Man vil gi det skinn av at den er skjedd uten samtykke fra Berlin.

Mandag aften.

Sjefen for de britiske hjemmestyrkene, sir Bernhard Padett, sendte denne hilsen til Norge: "På vegne av de britiske styrkene vil jeg gjerne få gi uttrykk for vår dyptilte beundring for nordmennenes heroiske kamp mot tyranniet. Deres mot og utholdenhet og store ofre har vært en inspirasjon for alle oss ved frontene, på havet og i luften. De norske sjømennene og flygerne har vist at de kan hamle opp med hvem som helst. De har vært med på avregningen overfor fienden. De norske soldatene er veltrenet og i toppform. Jeg har vært hos dem og sett deres manøvrer, og jeg kan forsikre dere at de vil være fullt på høyde med sin oppgave når tiden kommer. Det var lite vi kunne gjøre for dere i 1940, men vi gjorde hva vi kunne. Med de mektige styrkene vi nå har, vil seiren imidlertid ikke la vente lenge på seg. Når Norge er fritt og selvstendig, vil vi stå sammen som sanne venner. Det gjelder ikke bare å vinne freden, vi må også moralsk og materielt være klar til å verge den. På vegne av alle britiske styrker sender jeg de beste ønsker for et frigjort og lykkelig Norge."

Fra den 8. armés front sendte BBC's medarbeider, Norgesvennen Robert Dunatt, en hilsen til Norge: "Jeg stod en sommerdag i 1940 i en liten skotsk by og hørte norsk soldatersang. Her var hvalfangerangere som kom fra sørfeltet og menn som kom over Nordsjøen i fiskebåter. Man skulle ikke tro de var opplagt til å synge, men sang gjorde de, sang for fremtiden. Forrest gikk kaptein Martin Linge. Han gikk med stokk, men stokken svinget han. Han førte sine folk som på siden gjorde det i Lofoten og Måløy. Han falt 4 dag for 2 år siden, der hvor han hadde ønsket det: på Norges jord. Når jeg er her i Middelhavet, husker jeg den norske soldatsangen hver gang jeg ser et norsk flagg og snakker med folkene som går i land. De norske sjøfolkene og skip har sin store andel i seirene i Middelhavet. Vi glemmer ikke nordmennene som kjemper hjemme, lærerne, prestene, studentene og arbeiderne, og vi sender våre varmeste hilsener for julen og nyttåret når vi samles i denne helgen, som gir sterkere håp enn noen annen tidligere."

Meldingen om at det tyske slagskipet "Scharnhorst" på 26.000 tonn er senket, ble sendt ut fra det britiske admiraltet sent i natt. Scharnhorst ble tvunget til kamp og senket utenfor Nordkap av britiske krigsskip som ledsaget en konvoi til Russland. Andre tyske sjøstridskrefter ble ikke oppdaget. "Scharnhorst" var det siste sjødyktige tyske slagskip. Churchill fikk øyeblikkelig melding om senkingen, og den vakte stor begeistring i Russland og Amerika. Admiral James opplyser at den tyske flåten nå er redusert til 2 lommeskipskip og noen kryssere.

Russerne har vestenfor Kiew kastet tyskerne 40 km. tilbake på en 80 km. bred front. 10 tyske divisjoner er på flukt, og tyskerne har mistet 15.000 mann. Inntil i går var 200 tyske tanks ødelagt. Radomisl er erobret, og på høyre fløy står russerne mindre enn 25 km. fra Karosten. Disse nye resultater stiller hele fronten i sør-Russland i et nytt lys, uttaler general Wason. Virkningene av tilbaketog vil merkes over hele fronten.

I Italia kjempes fremdeles om Ortona, og indiske tropper har inntatt Villa Grande. På hemmelig møte av italienske friskarere i Milano julaften valgtes en øverstkommanderende med 5 medarbeidere.

Det er foretatt to nye landganger på New Britain. Bangkok i Siam ble kraftig angrepet natt til fredag.